

Sultanova Dilnura Abdurashidovna

Chirchiq davlat pedagogika universiteti

Pedagogika fakulteti Maktab menejmenti kafedrası o'qituvchisi

Sirojiddinov Odiljon Iloxomjonovich

Chirchiq davlat pedagogika universiteti

Pedagogika fakulteti Maktab menejmenti yo'nalishi talabasi

Annotatsiya: *Maqolada ta'limda innovatsion texnologiyalarning qo'llashning bugungi kundagi ahamiyati va ta'lim sifatini o'stirishda tutgan o'rni haqida fikrlarga to'xtalib o'tilgan.*

Kalit so'zlar: *Innovatsion texnologiyalar, ta'lim, taraqqiyot, ko'nikma, Pedagogik texnologiya, yordamchi ta'lim vositalari, ta'lim berishning texnik vositalar, diaproektor, grafoproektor.*

Pedagogik texnologiyaning eng asosiy negizi - bu o'qituvchi va o'quvchining belgilangan maqsaddan kafolatlangan natijaga hamkorlikda erishishlari uchun tanlangan texnologiya tushuniladi. O'qitish jarayonida maqsad bo'yicha kafolatlangan natijaga erishishida qo'llaniladigan har bir ta'lim texnologiyasi o'qituvchi va o'quvchi o'rtasida hamkorlik faoliyatini tashkil eta olishi, har ikkalasi ijobiy natijaga erisha olishi, o'quv jarayonida o'quvchilarning mustaqil fikrlay olishlari, ijodiy ishlay olishlari, izlanishlari, tahlil eta olishlari, o'zlari xulosa chiqara olishlari, o'zlariga, guruhga, guruh ularga baho bera olishi, o'qituvchi ularning bunday faoliyatlari uchun imkoniyat va sharoit yarata olishi o'qitish jarayonining asosi hisoblanadi. Har bir dars, mavzu, o'quv fanining o'ziga xos texnologiyasi bo'lib, ya'ni o'quv jarayonidagi pedagogik texnologiya -bu yakka tartibdagi jarayon bo'lib, u o'quvchi ehtiyojidan kelib chiqqan holda bir maqsadga yo'naltirilgan, oldindan loyihalashtirilgan va kafolatlangan natija berishiga qaratilgan pedagogik jarayondir. Ta'lim vositalari -o'quv materialini ko'rgazmali taqdim etish va shu bilan birga o'qitishni samaradorligini oshiruvchi yordamchi materiallar hisoblanadi. Ta'lim berishning texnik vositalari -o'quv materialini ko'rgazmali namoyish etishga, uni tizimli yetkazib berishga yordam beradi, o'quvchilarga o'quv materialini tushunishlariga va eslab qolishlariga imkon beradi .Bunday vositalarga quyidagilar misol bo'lishi mumkin: diaproektor, grafoproektor, doska-bloknot, doska-stend, ... Yordamchi ta'lim vositalari - grafiklar, chizmalar, na'munalar, tarqatma materiallar va boshqalar. O'quv-uslubiy materiallar - o'quv materiallar, o'zlashtirilgan o'quv materiallarini mustahkamlash uchun mashqlar. Bular o'quvchilarning mustaqil ishlarini faollashtirishga yordam beradi (ish varaqasi, eslatma, nazorat varaqasi, matnlar). O'quvchilarni o'quv bilish faoliyatlarini

jadallashtirishga yordam beruvchi har xil turdagi ta’lim vositalarini tanlash va ulardan foydalanish quyidagilarga bog’liq:

1. Maqsadni belgilash;
2. Asosiy bilim manbaiga;
3. Ta’lim usuliga;
4. O’quv materialining yangiligi va murakkabligiga;
5. O’quvchilarni o’quv imkoniyatlariga.

Innovatsion texnologiya- (innovatsiya inglizcha “innovate”- yangilik kiritish, yangilik, texnologiya esa yunoncha ”texnos”- san’at, mahoratva “logos”- fan) ta’lim-tarbiya shakllari, metodlari va usullariga yangicha yondashish deganidir. Innovatsion texnologiyalar pedagogik jarayon hamda o’qituvchi va o’quvchi faoliyatiga yangilik, o’zgarishlar kiritishdir. Mavzuni o’rganishning taxminiy bosqichlari quyidagilardan iborat deb bilamiz:

1. Mavzu va uning rejasi beriladi;
2. O’quv faoliyati natijalari eslatiladi;
3. Mavzuni uning ahamiyatga qisqa to’xtalinadi;
4. Mavzuni tushuntirish ketma- ketligi texnologik loyiha asosida o’qituvchi maqsadiga mos kelishi lozim;
5. O’quvchilar diqqatini jalb etib, mavzu savollari haqida muammoli vaziyatlar hosil qilish;
6. Tushuntirish jarayonida o’quv adabiyotlari yoki tarqatma material bilan ishlashga ahamiyat beriladi;
7. O’quvchining tarqatma material yoki o’quv adabiyotlardan asosiy tushunchalarni o’qish va yozishni tashkil etishga imkoniyat yaratish;
8. Mavzuni o’rganish darajasini tekshirish, o’quvchilarga og’zaki savollar berib borish orqali (masalan, analitik geometriya tushunchasining mohiyati nima?);
9. O’quvchilar javoblariga izoh berish yoki to’ldirish, to’g’ri javoblarni rag’batlantirish;

Maktab ta’limining bugungi vazifasi, o’qituvchilarning yangi innovatsion axborot texnologiyalari orqali dars davomida samarali foydalanib, o’quvchilarga ma’lumotlarni aniq va tushunarli qilib yetkazib berish hisoblanadi. Shuning uchun ham dars davomida o’qituvchi o’quvchilarning matematika fanini tushunarli, aniq qilib o’rganib borishi uchun ham, darslarni yangi innovatsion zamonaviy axborot texnologiyalaridan foydalanib tashkil etish va o’rgatish maqsadga muvofiqdir. Xulosa qilib aytganda aniq fanlarning o’qitilish sifati va samaradorligini oshirish maqsadida pedagogik texnologiyalarni zamonaviy axborot texnologiyalari imkoniyatlari asosida 3 turdagi o’quv mashg’ulotlariga: ya’ni ma’ruza, amaliy va laboratoriya mashg’ulotlarining o’ziga xos xususiyatlarini hisobga olgan holda keltirilganlarni kompleks holda qo’llash tavsiya etiladi. Zamonaviy metodlar va ta’lim samaradorligini oshirishga yordam beruvchi texnologik treninglar o’quvchilarda mantiqiy, aqliy, ijodiy, tanqidiy, mustaqil

fikrlashni shakllantirish bilan birga ularning qobilyatlarini rivojlantirish, raqobatbardosh yetuk mutaxassis bo'lish hamda ijobiy kasbiy fazilatlarini tarbiyalashga yordam beradi.

Har bir jamiyatning kelajagi uning ajralmas qismi va hayotiy zarurati bo'lgan ta'lim tizimining qay darajada rivojlanganligi bilan belgilanadi. Bugungi kunda mustaqil taraqqiyot yo'lidan borayotgan mamlakatimizning uzluksiz ta'lim tizimini isloh qilish va takomillashtirish, yangi sifat bosqichiga ko'tarish, unga ilg'or pedagogik va axborot texnologiyalarini joriy qilish hamda ta'lim samaradorligini oshirish davlat siyosati darajasiga ko'tarildi. «Ta'lim to'grisida»gi Qonunning qabul qilinishi bilan uzluksiz ta'lim tizimi orqali zamonaviy kadrlar tayyorlashning asosi yaratildi. Ma'lumki, uzluksizlik va uzviylik ta'lim tizimida, avvalo, jamiyatning ma'naviy va intellektual salohiyatini kengaytiradi, qolaversa, davlatning ijtimoiy va ilmiy taraqqiyotini takomillashtirish omili sifatida ishlab chiqarishning barqaror rivojlanishini ta'minlaydi.

Innovatsion ta'lim ta'lim va tarbiyada zamon bilan hamnafas ta'lim metodlari va texnologiyalarini yaratishga doim imkoniyat yaratib beradi, shuningdek, u innovatsion pedagogik texnologiyalarni ishlab chiqish va o'zlashtirish bo'yicha maqsadli innovatsion loyihalarni shakllantirish va amalga oshirish yo'li bilan ilm-fanning ta'lim amaliyoti bilan integrasiyasini ta'minlash chora-tadbirlarini amalga oshirishga ham keng imkoniyatlar yaratadi.

Ta'limning bugungi vazifasi talabalarni kun sayin oshib borayotgan axborot ta'lim muxiti sharoitida mustaqil ravishda faoliyat ko'rsata olishga axborot oqimidan oqilona foydalanishga o'rgatishdan iboratdir. Buning uchun ularga uzluksiz ravishda mustaqil ishlash imkoiniyati va sharoitini yaratib berish zarur.

Shunga ko'ra yoshlarining talab va istaklaridan kelib chiqqan holda umumkasbiy fanlarni axborot kommunikatsion texnologiyalar orqali tayyorlab, yoshlarning yanada bilim va ko'nikmalarini shakllantirishga harakat qilish bugungi kun dolzarb muammosi desak xato qilmagan bo'lamiz.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Aldjanova I. O'quv portfoliosi – bo'lajak o'qituvchilarda kasbiy kompetentlikni shakllantirish vositasi sifatida / Pedagogik ta'lim j. – T.: 2012, 4-son. – 46-6.
2. Umumiy o'rta ta'limning matematika fanidan davlat ta'lim standarti va o'quv dasturi .Toshkent-2017.
3. Khakimov, S. R., & Sharopov, B. K. (2023). Educational Quality Improvement Events Based on Exhibition Materials in Practical Training Lessons. *American Journal of Language, Literacy and Learning in STEM Education*, 1(2), 5-10.

4. Abdurashidovna, S. D. (2023). SOHIBQIRON AMIR TEMUR MEROSINI O'RGANISH–MILLIY TARAQQIYOTIMIZ OMILI. IJODKOR O'QITUVCHI, 3(28), 341-344.

5. Musurmonov, R., Sultanova, D., & Hakimova, I. (2022). SHAXS FAZILATLARI TARKIB TOPISHIDAGI NUQSONLARNI OLDINI OLIH PEDAGOGIK MUAMMO SIFATIDA. Central Asian Research Journal for Interdisciplinary Studies (CARJIS), (Special Issue 2), 342-345.